

Zaterdag 20 mei 1916 – ochtendeditie

Wederopbouw.

Gedurende de maanden mei, juni en juli wordt – naar we reeds hebben medegedeeld – te Parijs een tentoonstelling gehouden, die de naam draagt van tentoonstelling van de herstelde stad. De tentoonstelling is het werk van de vereniging van gemeentelijke ambtenaren in Frankrijk voor bouwkunst en hygiëne. President Poincaré heeft er het beschermheerschap over aanvaard en tal van Franse ministers en andere autoriteiten steunen de tentoonstelling, die tot doel heeft alles te verenigen wat kan strekken tot verbetering van stad en dorp, wat betreft de volkshuisvesting enz.

Onze correspondent te Havre meldt ons, dat België officieel aan de tentoonstelling zal deelnemen, want ondanks de moeilijkheden waar België zich in bevindt, hoopt men van de Belgische inzending een belangrijke afdeling te maken. Men zal op de tentoonstelling allerlei inlichtingen kunnen vinden omtrent de pogingen, die er zowel van overheidswege als door particulieren reeds gedaan zijn, ten einde terstond na de oorlog te kunnen beginnen met de wederopbouw der verwoeste Belgische provincies.

“Gezien de besluitwet van 1 maart 1916, het contingent van het leger voor 1916 vastleggende, voor de duur van de oorlog”, heeft de Belgische regering besloten:

“De datum voor het sluiten van de inschrijving der Belgen, geroepen in het door de vijand niet bezette gedeelte van België, in Frankrijk en in de Britse Eilanden, om deel uit te maken van hoger gemeld contingent, wordt overgebracht op 25 mei aanstaande”.

Zaterdag 20 mei 1916 – avondeditie

Londen, 19 mei. Officieel. Gisteravond bombardeerden wij met succes de vijandelijke stellingen ten zuiden van Ieper.

Berlijn, 20 mei. Officieel. Onze vliegers hebben vijandelijke schepen aan de Belgische kust en de plaatsen van onderkomen bij Diksmuide en Poperinge met succes aangevallen.

In Belgisch Kongo.

Men meldt ons omtrent de jongste krijgsverrichtingen in Belgisch Kongo:

Generaal Tombeur, bevelhebber van de Belgische strijdkrachten in het Kongogebied, meldt dat hij aan de oostelijke grenzen van Kongo, langs de Duitse stellingen heen, met zijn troepen getrokken is tot op de Duitse oever van het meer Kivu.

Hij werd in deze tocht bijgestaan door de Belgische kanonneersloepen en kon er in slagen de vijand te dwingen tot het ontruimen van zijn stellingen in Hoog-Roezizi. Ten zuiden van het meer trokken de Belgische troepen over de stroom en bemachtigden de Duitse stellingen van Sjangoegoe.

Ook ten noorden van het meer Kivu dringen de Belgen het Duitse gebied binnen.

De Duitse overheid in België heeft een verordening uitgevaardigd "betreffende de voertaal in de lagere gemeentescholen, aangenomen en aanneembare scholen van het Walenland."

De verordening luidt:

Voor het Walenland wordt, in uitvoering van art. 20 der organieke wet van 15 juni 1914 op het lager onderwijs, het volgende beschikt:

Art. 1. – Tot het Walenland in de zin van deze verordening behoren alle gemeenten voor dewelke de voertaal nog niet bij verordening van 25 februari 1916 (Wet- en Verordeningsblad nummer 186) en de daarbij uitgevaardigde uitvoeringsbepalingen van 18 maart 1916 (Wet- en Verordeningsblad nummer 192) en bij de verordeningen van 22 april 1916 (Wet- en Verordeningsblad nummer 206) en van 29 april 1916 (Wet- en verordeningsblad nummer 208) geregeld werd.

Art. 2. – In het Walenland geldt de Franse taal als moedertaal der kinderen, behalve indien het gezinshoofd in een bijzonder, bij het aangeven van het kind overgelegde schriftelijke verklaring, een andere taal als moeder- of omgangstaal van het kind aangeeft. Deze verklaring moet voor de hele duur van de schoolplicht van het kind in het schoolarchief bewaard worden.

Art. 3. – De gebeurlijke verklaring van het gezinshoofd wordt door het schoolhoofd getoetst, om te zien of het kind in staat is in de aangegeven taal met vrucht de lessen te volgen. Dit onderzoek moet steunen op de afstamming van het kind, de omgangstaal van zijn naaste omgeving en inzonderheid de kennissen van het kind zelf.

Beslist het schoolhoofd dat het kind niet in staat is in de aangegeven taal met vrucht de lessen te volgen, zo moet hij deze beslissing op de verklaring van het gezinshoofd neerschrijven, dit zonder verwijl aan het gezinshoofd mededelen en er op wijzen, dat het hem, overeenkomstig art. 20 der wet, vrij staat bij het schooltoezicht in beroep te komen. Zijn beslissing moet eveneens op de verklaring van het gezinshoofd worden aangetekend.

Art. 4. – Nadere voorschriften betreffende de wijze waarop de nauwgezetheid van het onderzoek en de juistheid der beslissing van het schoolhoofd (artikel 3) door het schooltoezicht zullen verzekerd en nagegaan worden, blijven voorbehouden.

Art. 5. – Is de voertaal voor een kind overeenkomstig vorenstaande voorschriften vastgesteld, dan blijft deze bepaling zo lang van kracht als het kind een van de in het opschrift van deze verordening opgesomde scholen bezoekt.

Art. 6. – Wordt een school door kinderen met verschillende moedertaal bezocht, dan wordt het onderwijs in de taal van de meerderheid der leerlingen gegeven.

Het is verboden klassen of afdelingen met dubbele voertaal in te richten.

Evenwel zal gezorgd worden, dat, wanneer in een jaargang ten minste twintig leerlingen zijn, wiens moedertaal niet de voertaal is, voor deze een eigen klas ingericht wordt. De ondersteuning door de staat geschiedt volgens de voorschriften van het besluit van 20 september 1898.

Art. 7. – Zijn er in een school kinderen met verschillende moedertaal, dan zal het schoolhoofd kort na aanvang van het schooljaar, de kantonale schoolopziener kennis geven van het aantal kinderen, die in elke jaargang zitten en welke bijzondere klassen en afdelingen voor hen ingericht worden.

Art. 8. – Aan het onderwijs in de moedertaal moeten ten minste worden besteed:

In de eerste graad zes,
In de tweede graad vijf,

In de derde graad vier,
In de vierde graad vier volle uren per week.

Art. 9. – Het blijft de gemeente of het schoolbestuur vrij, een of meer talen als vrij leervak in het leerplan op te nemen. Opdat hierdoor echter het grondig aanleren der moedertaal niet geschaad zou worden, mag van nu af met dit onderwijs niet voor het zesde leerjaar worden aangevangen en mogen er niet meer dan drie volle of zes halve uren wekelijks aan besteed worden: ook mag een leerling slechts het onderwijs in één enkele andere taal volgen.

Art. 10. – Geen onderwijzer mag in een klas onderwijs geven, indien hij de daarvoor vastgestelde voertaal niet volkomen machtig is.

Art. 11. – Geen onderwijzer mag, behalve bij het onder artikels 6 en 9 voorzien onderwijs, de leerlingen in het vrij gebruik der moedertaal beperken.

Art. 12. – Handboeken en leermiddelen voor de afzonderlijke vakken moeten in de taal opgesteld zijn, die voor dit vak als voertaal voorgeschreven werd.

Voor diploma's en getuigschriften moet de voertaal der klas worden gebruikt waartoe de leerling behoort. Hetzelfde geldt voor de bekendmakingen van het schoolbestuur en de schriftelijke mededelingen aan de ouders der leerlingen.

Art. 13. – Worden vorenstaande bepalingen of de op grond ervan genomen schikkingen van het schooltoezicht of van het ministerie van wetenschappen en kunsten niet nageleefd, dan loopt de gemeente of het schoolbestuur gevaar, geheel of gedeeltelijk hun staatsondersteuning te verliezen.

Van een Vlaamse schippersjongen.

(Van onze correspondent Emanuel de Bom).

Antwerpen, 18 mei.

Ik heb u, meer dan een jaar geleden, eens een brief medegedeeld van een Vlaamse jongen, die van het front aan zijn "lieve ouders en broertjes" verhaalde van zijn avonturen en daden. Het was een lang stuk, maar zo echt, en daar sprak een heldenziel uit, zoals er onder onze volksjongens meer zijn.

Nu krijg ik er weert eentje, een klein, in handen, van een ander soort, waar niet van heldhaftigheid noch van doodsverachtende roekeloosheid in wordt gewaagd. Ik wens het u te laten lezen, in zijn onverminkte eenvoud, met de eigen geur der volkstaal en de eigen spelling. Me dunkt, in dit naïeve, trouwhartige briefje – van een schippersknecht komt het, die als soldaat mee de wacht houdt aan de IJzer, en die (de brief is al een jaar oud) woorden heeft gevonden om de zijnen een hart onder de riem te steken. Hier is hij (de familienaam moet ik laten wegvallen).

20/05/1915

Bemide ouders en zusters,

Ik kom u te laten weten als dat ik uwe brief hebt ontvangen die van de 22^e is opgestuurd met Gust zyne brief. Ik heb ook verschillende kaarten van Guillom ontvangen, maar van onkel Alfred heb ik nog niets ontvangen. Zo gauw als ik nieuws ontvang zal ik het laten weten.

Ik kom u ook te laten weten dat Jean Sp...d overleden is. Hy is in zyne oprassen gebleven. Want hy was gekwetst aan zyn buik.

Bemide ouders zeg tegen zyn vrouw dat wy samen ieder wat gegeven hebben voor hem te laten begraven. Hy is schoon begraven. Hy ligt op het kerkhof te Alveringen. Meer nieuws weet ik niet over te schryven dat een tristig dag voor ons is geweest. Maar wy mogen er niet aan denken want het is oorlog.

Bemide ouders gy moet er geen verdriet in maken. Of niet denken als dat ik ook op het slagveld zal blyven. Want ik heb gedacht dat ik toch wel nog zal thuis komen. En zo een gedacht moet gy ook hebben. En dan zullen wy er wel door komen. Want allemaal sterven dat kan toch niet. Want ik heb er drie kansen voor er door te komen. 1^e gekwetst worden, 2^e Pruissen gepakt worden en ten 3^e niets mankeren en naar huis te gaan. En daarby ik hoop toch wel van er door te komen.

Bemide ouders ziet maar Jan zyne vrouw te troosten. Het is een ongeluk dat kan aan ieder voorvallen.

Meer nieuws weet ik niet te schryven. Gij hebt ook de complimenten van Guillaume A...s en Louis van M...

Doe de complimenten aan de vrouwen van myn kameraden en aan Van B. van Kl...p.

Wij eten hier alle dagen nog al goed nieuw patatten met salaat. Jongen (?) met selder en een goed stuk vlees. En ook poding met korenten. Laat zy maar komen als zy gebakken zyn zulle.

Doe de complimenten aan...

Daarmee sluit ik myn brief met veel moed en gy moet er geen verdriet in maken. Met moed komen wy overal door.

Uwe zoon

Louis.

Ik stuur u ook nog een bloem van den Yzer op waar de K... niet door en kan.

Bemide ouders en zusters.

Ik kom u ook te laten weten dat Jean Sp...d dood is van de 19 juni. Maar gy moet er nog niets van zeggen in een anderen brief zal ik het haar doen laten weten zeg maar dat hy gekwetst is. En geeft haar maar nog wat moed.

Uwe zoon

Louis.

Ik zend u ook een boekeke van den Yzer op voor een souvenir. Dat heb ik geploken aan den Yzer waar zy zo moedig aan vechten zijn.

... Hoe vindt ge die schippersknecht, die een bloem en een “boekeke” (boeketje) stuurt van de boorden der heroïsche rivier, waar de geschiedenis voortaan de naam niet meer van vergeet? Dat is een inval, zoals onze struise volksjongens er kunnen hebben – iets zo teders en zo innigs, dat men er bij ontroert. “Moeder en vader hebben de bloemekens in een lijstje gezet”, zegt me de vriend, die me de brief toonde. Ook Jan Sp...d, de gesneuvelde, was schipper, en zijn vrouw was het die de briefjes aan mijn vriend liet lezen.

Zo’n briefje – geeft het niet een beeld van wat ginds ver en hier bij ons met gelatenheid geleden wordt?

Terdoodveroordelingen in België.

Het Duitse gouvernement der stad Brussel maakt bekend:

“Bij vonnis van 8 mei van een veldkrijgsraad, bekrachtigd op 10 mei 1916, zijn volgende personen wegens spionage ter dood veroordeeld:

1. Karel Parenté, werkman bij de telegraaf te Anderlecht;
2. Arthur Devaleriois, beambte bij de telegraaf te Sint-Agatha-Berchem;
3. Lodewijk Lefèvre, beambte bij de telegraaf te La Louvière;
4. Gerard Hubert, beambte bij de telegraaf te Schaarbeek;
5. Theodoor Fisch, handelaar in sigaren te Mechelen;
6. Prosper Krick, verzekeringsopziener te Gent;
7. Martinus Bastiaensen, bediende bij de telefoon in Molenbeek;
8. Julius Deblander, werkzaam bij de telegraaf te Nimy;
9. Gustaaf Dallemagne, secretaris van de versterkingswerken te Luik;
10. Antoon Lechat, werkbaas bij de telegraaf te Nimy.

Het doodvonnis, uitgesproken tegen Parenté, Lefèvre en Krick, is voltrokken.

Voor de overige terdoodveroordeelden is de doodstraf bij genade van de heer gouverneur-generaal in levenslange dwangarbeid veranderd.

19 andere beschuldigten zijn wegens spionage of wegens het verlenen van hulp bij spionage, tot zware dwangarbeidstraffen veroordeeld.

De veroordeelden maakten deel uit van een grote organisatie, die zich beijverde over onze luchtschiploodsen, alsook over onze troepentransporten per spoor en andere aangelegenheden van militaire aard, inlichtingen in te winnen en deze aan onze vijanden mede te delen.”

Uit België.

Naar de Frankfurter Zeitung uit Brussel verneemt, hebben de Belgische glasfabrieken, na afloop van de eerste arbeidsperiode van 4 maanden, deze slechts voor nog twee maanden verlengd. In de marktpositie is geen verbetering getreden.